

Serie: Programma beheer in de praktijk:

DEEL 1: OPENSTELLING BIJ DE SUBSIDIEREGELING NATUURBEHEER

LASER

Beheerders, eigenaren, bosgroepen, rentmeesters, ingenieursbureaus, agrariërs e.d. hebben de afgelopen periode hard gewerkt aan het indienen van aanvragen in het kader van het nieuwe "groene" subsidiestelsel; het zogenaamde Programma Beheer. Nu is elk terrein op zich uniek en het is dan ook logisch dat er bij het invullen van een aantal standaardformulieren in de dagelijkse praktijk veel vragen zijn. Deze vragen zijn gebundeld en door LNV van een antwoord voorzien. Dit is de eerste in een serie artikelen waarin per onderwerp de meest gestelde vragen en antwoorden aan de orde komen.

In dit artikel wordt nader ingegaan op vragen m.b.t. de openstelling van de terreinen bij de Subsidierегeling Natuurbeheer. De letterlijke tekst van het betreffende artikel uit de regeling is in een apart kader verhaal opgenomen. De vragen en antwoorden richten zich op de concrete vertaling hiervan naar de dagelijkse praktijk.

Wat wordt bedoeld met openstelling?

Met openstelling wordt bedoeld dat het toegestaan en mogelijk is voor publiek om een terrein te bezoeken. De regeling is gebaseerd op het principe dat elk terrein in principe opengesteld zou moeten zijn. Dit geldt zowel voor terrei-

nen die met subsidie zijn verworven als voor terreinen die zonder subsidie zijn verworven.

De regeling onderscheidt drie niveaus van openstelling, te weten een ruime openstelling, een basisopenstelling en een beperkte openstelling.

Bestaat er ook een vergoeding voor openstelling?

Het niveau van openstelling bepaalt of een toeslag of korting op de beheerssubsidie van toepassing is. Voor terreinen die voldoen aan de ruime openstellingseisen wordt een openstellingstoelage van f 20,- per ha per jaar verleend, behalve als het gaat om gemeenten en bepaalde samenwerkingsverbanden waaraan in

Per 1 januari 2000 zijn twee nieuwe subsidieregelingen in het kader van Programma Beheer in werking getreden. Het doel van de Subsidierегeling natuurbeheer 2000 is het duurzaam instandhouden en uitbreiden van het areaal bos en natuurterreinen en het versterken van de landschapskwaliteit binnen en buiten de Ecologische Hoofdstructuur. Het doel van de Subsidierегeling agrarisch natuurbeheer is het ontwikkelen en beheren van natuur in landbouwgebieden.

De Directie Natuurbeheer, Dienst Landelijk Gebied, Directie Juridische Zaken en LASER (Dienst Landelijke Service bij Regelingen) hebben op alle vragen die het afgelopen jaar zijn gesteld in het kader van Programma Beheer een passend antwoord geformuleerd. Een belangrijke rol voor het beantwoorden van de vragen is weggelegd voor de Technische Werkgroep Programma Beheer (TWPB). Deze werkgroep bevat vertegenwoordigers van alle grote terreinbeherende organisaties, die samen overleg plegen over hoe Programma Beheer optimaal in praktijk te brengen.

Heeft u vragen over Programma Beheer? Bij voorkeur via e-mail: M.T.J.van.Horen@laser.agro.nl (of eventueel 0475-355518).

meerderheid gemeenten deelnemen, of als verwervingssubsidie aan de betreffende beheerder is verleend.

Voor terreinen die een basisopenstelling kennen is bepaald dat geen toeslag of korting op de beheerssubsidie van toepassing is. Dit geldt ook voor terreinen die niet zijn opengesteld omdat ze onbereikbaar of onbegaanbaar ("niet toegankelijk") zijn.

Bij terreinen die wel bereikbaar en begaanbaar zijn, maar die slechts beperkt zijn opengesteld, dus niet het openstellingsniveau van de basisopenstelling halen, wordt de beheerssubsidie met 90% gekort.

(Delen van) terreinen mogen voor publiek zijn afgesloten om zwaarwegende natuurwetenschappelijke redenen of

Afsluiten kan alleen om zwaarwegende natuurwetenschappelijke redenen.

Foto: H. Dekker.

om redenen van privacy, zonder dat dit tot een korting op de beheerssubsidie leidt.

Hoe zijn de eisen voor de ruime openstelling?

De eisen voor ruime openstelling zijn als volgt:

- ten minste 358 dagen per jaar opengesteld,
- tussen zonsopgang en zonsondergang,
- kosteloos,
- voor het publiek,
- op bestaande wegen, vaarwegen en paden (voor terreinen die buiten wegen en paden mogen en kunnen worden bezocht geldt deze eis niet).

Verder geldt als voorwaarde dat de openstelling als volgt moet zijn aangegeven:

- door middel van bebording,
- aan de openbare weg,
- duidelijk en waarneembaar.

Tenslotte geldt als voorwaarde dat het terrein vanaf de openbare weg, of vanaf een aangrenzend opengesteld terrein, bereikbaar moet zijn.

Onder openbare weg wordt verstaan een weg die is weergegeven in het wegenregister, publiek bezit is en dus voor iedereen toegankelijk is. De openstelling hoeft niet vanaf elke openbare weg aangegeven te zijn, dit is afhankelijk van de situatie. Ook is het zo, dat niet alle wegen, paden en vaarwegen hoeven te zijn opengesteld. Basisidee is dat de bestaande wijze van openstelling

wordt gehandhaafd (zie verderop en zie ook SN art. 33-1-c en -i).

Wie kan er in aanmerking komen voor de openstellingstoelage?

Iedereen die in aanmerking komt voor beheerssubsidie, komt in aanmerking voor de openstellingstoelage, behalve gemeenten en bepaalde samenwerkingsverbanden waaraan in meerderheid gemeenten deelnemen.

Hoe zijn de eisen voor de basisopenstelling?

De eisen voor de basisopenstelling zijn gelijk aan de eisen voor de ruime open-

Artikel 30

1. Beheerssubsidie wordt verleend voor een tijdvak per hectare: overeenkomstig het bedrag dat is berekend overeenkomstig artikel 29, eerste lid, onderscheidenlijk tweede lid, verhoogd met f 20,— per hectare per jaar, voorzover het terrein gedurende ten minste 358 dagen per jaar tussen zonsopgang en zonsondergang kosteloos voor het publiek wordt opengesteld op bestaande wegen, vaarwegen en paden, en mits de openstelling door middel van bebording aan de openbare weg duidelijk en waarneembaar is aangegeven en het terrein vanaf de openbare weg bereikbaar is, dan wel via een aangrenzend opengesteld terrein, met dien verstande dat die verhoging niet wordt verstrekt aan beheerders aan wie ten behoeve van de verwerving van het desbetreffende terrein subsidie is verstrekt en aan gemeenten en samenwerkingsverbanden als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen voorzover aan die samenwerkingsverbanden in meerderheid gemeenten deelnemen; overeenkomstig het bedrag dat is berekend overeenkomstig artikel 29, eerste lid, onderscheidenlijk tweede lid: 1° voorzover het terrein

niet gedurende ten minste 358 dagen per jaar tussen zonsopgang en zonsondergang kosteloos voor het publiek op bestaande wegen, vaarwegen en paden wordt opengesteld, doch wel ten minste gedurende 8 maanden per jaar, waaronder zijn begrepen de maanden mei, juni, juli en augustus, en mits de openstelling door middel van bebording aan de openbare weg duidelijk en waarneembaar is aangegeven en het terrein vanaf de openbare weg bereikbaar is; 2° voorzover het terrein niet bereikbaar is vanaf de openbare weg, dan wel via een aangrenzend opengesteld terrein; 3° voorzover het terrein wel bereikbaar is vanaf de openbare weg, maar niet toegankelijk is en het terrein geen wegen, vaarwegen en paden heeft.

- Voor 10% van het bedrag dat is berekend overeenkomstig artikel 29, eerste lid, onderscheidenlijk tweede lid, voorzover het terrein voor het publiek minder of anderszins dan bedoeld in onderdeel a of onderdeel b, sub 1, wordt opengesteld.
2. Voorzover een terrein niet voor het publiek is opengesteld op grond van, naar het oordeel van de Minister, zwaarwegende natuurwetenschappelijke overwegingen, wordt de beheerssubsidie voor het

desbetreffende deel van het terrein per hectare, in afwijking van het eerste lid, verleend voor het bedrag dat is berekend overeenkomstig artikel 29, eerste lid, onderscheidenlijk tweede lid.

3. Voorzover het betreft terreinen groter dan 5 hectare, dan wel historische buitenplaatsen voorzover zij naar hun aard geschikt zijn voor openstelling, wordt voor de berekening van de subsidie geen acht geslagen op ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de bewoners in redelijkheid afgesloten delen van het terrein voorzover bestaande uit rond huizen en boerderijen gelegen sier- en moestuinen, erven en boomgaarden.
4. Het bedrag, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, dat als verhoging van de beheerssubsidie voor de openstelling wordt verleend, wordt jaarlijks voor 1 januari van het jaar waarop de verhoging betrekking heeft door de Minister gecorrigeerd voor inflatie op basis van het consumentenprijsindexcijfer alle huishoudens zoals laatstelijk in het voorafgaande jaar gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek.
5. Van de vaststelling van de geïndexeerde verhoging geeft de Minister kennis in de Staatscourant.

stelling (zie hierboven), met als enige verschil dat voor de openstellingsduur geldt dat het terrein moet zijn opengesteld:

- ten minste gedurende 8 maanden per jaar,
- waaronder de maanden mei, juni, juli en augustus.

Wat gebeurt er nu als ik helemaal geen openstelling wil, of als er geen mogelijkheid is om aan de eisen van ruime openstelling of basisopenstelling te voldoen?

Als een terrein meer dan 7 dagen per jaar is afgesloten, of als een terrein onbereikbaar of onbegaanbaar is, wordt niet voldaan aan de eisen voor ruime openstelling en wordt dus geen openstellingstoelage verleend.

Als ook niet wordt voldaan aan de eisen voor de basisopenstelling, wordt een korting van 90% op de beheerssubsidie toegepast, behalve als het gaat om:

- terreinen die onbereikbaar zijn;
- terreinen die onbegaanbaar zijn;
- terreinen die zijn afgesloten om zwaarwegende natuurwetenschappelijke redenen;
- terreindelen (in terreinen groter dan 5 ha) of (voor openstelling geschikte) historische buitenplaatsen die zijn afgesloten om redenen van privacy.

Voor deze terreinen en terreindelen geldt de korting van 90% op de beheerssubsidie dus niet.

De korting van 90% op de beheerssubsidie doet zich dus onder andere wel voor in de volgende gevallen:

- bij terreinen die alleen zijn opengesteld voor leden;
- bij terreinen die alleen zijn opengesteld tegen betaling van een toegangskaartje;
- bij terreinen die vanuit veiligheidsoverwegingen niet opengesteld kunnen worden (bijvoorbeeld in verband met de ligging naast een militair schietterrein);
- bij bereikbare terreinen die in hun geheel door de beheerder zijn voorzien van bordjes Verboden Toegang; deze terreinen worden beschouwd als niet opengesteld, ook als het terrein onbegaanbaar ("niet toegankelijk") is en geen wegen, vaarwegen en paden heeft.

Indien terreinen gedeeltelijk zijn opengesteld, dan mogen bij de afgesloten delen bordjes 'Verboden Toegang' geplaatst worden.

Wanneer is een terrein toegankelijk?

Een terrein wordt als toegankelijk beschouwd:

- als er wegen, vaarwegen of paden zijn, of
- als het terrein buiten wegen en paden te voet begaanbaar is.

Niet-begaanbare terreinen worden als niet-toegankelijk beschouwd, en komen dus niet in aanmerking voor de openstellingstoelage. Wel komen deze terreinen in aanmerking voor 100% beheerssubsidie, maar niet als die terreinen in hun geheel door de beheerder zijn voorzien van bordjes Verboden Toegang. Bijvoorbeeld een onbegaanbaar moeras naast een openbare weg komt wel in aanmerking voor 100% beheerssubsidie (maar niet voor openstellingstoelage).

Wanneer wordt een terrein zonder wegen en paden als opengesteld beschouwd?

Een terrein zonder wegen en paden kan pas als opengesteld worden beschouwd wanneer er op de verplichte openstellingsborden is aangegeven dat het terrein buiten wegen en paden mag wor-

den betreden (zie hierboven bij de openstellingseisen). Ook bereikbaarheid en begaanbaarheid (toegankelijkheid) spelen hierbij een rol, zie hierboven.

Een voorbeeld:

- een bereikbaar en begaanbaar heide-terrein zonder wegen en paden naast een openbare weg komt wel in aanmerking voor openstellingstoelage en 100% beheerssubsidie, mits er op de openstellingsborden is aangegeven dat het terrein buiten wegen en paden mag worden betreden.

Moeten er bij terreinen altijd openstellingsborden zijn geplaatst?

Om voor 100% beheerssubsidie of openstellingstoelage in aanmerking te komen moeten er altijd openstellingsborden aanwezig zijn, conform de openstellingseisen (zie hierboven).

Hierop bestaan 2 uitzonderingen:

- indien een terrein niet vanaf de openbare weg of via een aangrenzend opengesteld terrein bereikbaar is, hoeven geen openstellingsborden te worden geplaatst (dat heeft immers geen zin).
- indien een terrein om zwaarwegende natuurwetenschappelijke overwegingen (door de Minister ondersteund) is afgesloten, zijn openstellingsborden evenmin nodig. In dit geval mogen bordjes 'Verboden Toegang' worden geplaatst.

In de openstellingseisen is aangegeven dat het terrein 'voor het publiek' opengesteld moet zijn. Foto: H. Dekker.

Hoe kom ik te weten of mijn terrein ooit aangekocht is met behulp van verwervingssubsidie?

In de regeling staat dat de openstellingstoelage niet wordt verstrekt voor terreinen waarvoor verwervingssubsidie aan de betreffende beheerder is verleend. Bij de aanvragen voor subsidie in het kader van de SN moeten aanvragers daarom aangeven of terreinen of delen van terreinen in het verleden met rijkssubsidie zijn verworven.

Het probleem dat zich daarbij voordoet is dat niet of nauwelijks is na te gaan of en in welke mate door het rijk gesubsidieerd is. De subsidies stammen dikwijls van lange tijd terug, bijvoorbeeld uit de tijd van het ministerie van CRM. Het financiële archief van LNV reikt niet verder dan 10 jaar terug. Van subsidies van langer dan 15 jaar geleden zijn bij het rijk geen gegevens meer beschikbaar. Van de kant van de particuliere organisaties wordt gemeld dat onder andere door ruilverkavelingen en door kadastrale vernumeringen de gegevens van de subsidies in veel gevallen niet meer te herleiden zijn naar de afzonderlijke percelen. Vanwege deze problemen is opgave door de aanvragers lang niet altijd mogelijk, is controle door LASER van de opgave thans niet mogelijk, en is een goed register van gesubsidi-

dierde aankopen ook niet op korte termijn te maken.

Dikwijls is op het niveau van te beheersobject echter nog wél een beeld te leveren van de mate waarin de gronden in het verleden zijn verworven met rijkssubsidie.

Voor de aanvragen van 2000 is met de betrokken aanvragers de volgende werkwijze afgesproken:

- de aanvragers doen op basis van eigen gegevens een opgave gedaan per object van het areaal waarover in het verleden gesubsidieerd is.
- op basis van deze opgave, en na een globale controle door LNV (directie Natuurbeheer), wordt de openstellingbijdrage per object door LASER berekend en onderdeel van de beschikking (reeds afgegeven beschikkingen kunnen als gevolg hiervan worden aangepast). De opgave per perceel vervalt daarmee voor 2000. LASER zal bij de volledigheidstoets van aanvragen voor de SN niet controleren op de opgave voor gesubsidieerde aankopen uit het verleden.

Naar aanleiding van de ervaringen met de aanvragen voor 2000 zal een werkwijze worden afgesproken voor de aanvragen voor 2001. Eventueel zal de regeling hierop worden aangepast.

Moet ik alle wegen en paden openstellen om voor openstellingstoelage in aanmerking te komen?

Nee, dat is niet nodig. De regeling bepaalt weliswaar dat het terrein moet worden opengesteld op bestaande wegen, vaarwegen en paden, maar dat betekent niet dat het terrein moet worden opengesteld op alle (bestaande) wegen, vaarwegen en paden. Bij een aanvraag dient de aanvrager aan te geven welke paden hij openstelt. Wel wordt uitgegaan van een bepaalde continuïteit in de openstelling van de wegen en paden, ook ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de SN. Hiertoe dient ook SN-art. 33-1-i, dat in de praktijk als volgt dient te worden geïnterpreteerd: wijziging van het padenstelsel is toegestaan, voorzover de aard van de openstelling en de totale lengte van het nieuwe padenstelsel minstens gelijkwaardig is aan de oude situatie. Een wijziging van het padenstelsel dient bij LASER te worden gemeld.

Mogen wegen en paden ook van andere eigenaren zijn om toch voor de openstellingstoelage of 100% beheerssubsidie in aanmerking te komen?

Ja, dat mag. Wel is het verstandig om dan goede afspraken met deze eigenaar te maken, om ervoor te zorgen dat gedurende een tijdvak de openstelling gewaarborgd is.

Moeten wegen en paden voor alle vormen van publiek worden opengesteld om voor de openstellingstoelage of 100% beheerssubsidie in aanmerking te komen?

Nee, dat is niet nodig. In de openstellingsregeling is aangegeven dat het terrein 'voor het publiek' opengesteld moet zijn. De regelingstekst vermeldt geen verdere specificatie van de publieksgroepen voor wie de openstelling moet gelden. Dit betekent dat aan de openstellingseis wordt voldaan indien de openstelling alleen voor (bijvoorbeeld)

Met openstelling wordt bedoeld dat het toegestaan en mogelijk is voor publiek om een terrein te bezoeken. Foto: H. Dekker.

wandelaars geldt. De opmerking in de tekst van de toelichting, dat de openstelling in ieder geval moet gelden 'voor wandelaars en fietsers' gaat verder dan wat de regeling voorschrijft en is daarom niet correct. Terreinen of terreindelen mogen dus afgesloten worden voor ongewenst publiek.

Wanneer mag een kwetsbaar terreinen worden afgesloten? Wanneer is er sprake van zwaarwegende natuurwetenschappelijke redenen?

In SN-art. 30-2 is bepaald dat 100% beheerssubsidie wordt verleend voor terreinen, die zijn afgesloten om zwaarwegende natuurwetenschappelijke redenen, en dat de Minister vaststelt wanneer daarvan sprake is.

In de toelichting op deze bepaling is aangegeven dat het moet gaan om situaties waarin recreatie in ernstige mate afbreuk zou doen aan de mogelijkheden voor instandhouding van het basis- of pluspakket. In de praktijk wordt dit breder opgevat en mag een terrein worden afgesloten met behoud van 100% beheerssubsidie indien openstelling ernstige afbreuk zou doen aan belangrijke natuurwaarden.

De aanvrager dient in zijn aanvraag aan te geven of hij gebruik wil maken van deze mogelijkheid om bepaalde (delen van) terreinen niet open te stellen vanwege zwaarwegende natuurwetenschappelijke redenen. Deze redenen dient hij zelf duidelijk aan te geven op het aanvraagformulier. DLG beoordeelt in eerste instantie deze aanvraag, zo nodig na overleg met de directie Natuurbeheer. Een ontheffing is zes jaar geldig en heeft dezelfde looptijd als de beheerssubsidie.

Er is thans nog geen lijst met situaties die wel en niet als zwaarwegende natuurwetenschappelijke reden worden opgevat. Bij aanvragen waarbij een beroep wordt gedaan op deze bepaling, zal van geval tot geval worden beoordeeld of hier sprake is van zwaarwegende natuurwetenschappelijke redenen. Op deze wijze zal geleidelijk een lijst worden ontwikkeld met voorbeelden van gevallen die wel en niet als zwaarwegende natuurwetenschappelijke

Het niveau van openstelling bepaalt of een toeslag of korting op de beheerssubsidie van toepassing is. Foto: H. Dekker.

reden worden opgevat, grotendeels gebaseerd op praktijkgevallen. Om de gedachten alvast nader te bepalen volgen enkele voorbeelden van situaties die als zwaarwegende natuurwetenschappelijke reden kunnen worden beschouwd:

- trilvenen;
- terreinen met internationaal belangrijke en vogelkolonies;
- belangrijk natuurwetenschappelijk onderzoek, waarbij verstoring moet worden voorkómen of waarbij permanent wetenschappelijke apparatuur aanwezig is in het veld.

Als algemeen uitgangspunt geldt, dat afsluiting van terreinen of terreindelen zo beperkt mogelijk in ruimte en tijd dient plaats te vinden.

Hoe wordt omgegaan met privacy?

Delen van historische buitenplaatsen (voorzover geschikt voor openstelling) en delen van terreinen groter dan 5 ha mogen voor publiek zijn afgesloten om redenen van privacy, zonder dat dit tot een korting op de beheerssubsidie leidt. Dit betekent dat ook over de afgesloten delen 100% beheerssubsidie en eventueel openstellingstoelage wordt verleend, uiteraard alleen voorzover die afgesloten delen onderdeel uitmaken van een pakket; dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij het pluspakket 'bos met verhoogde natuurwaarde' (SN-bijlage 38), waarin ruimte is voor maximaal 10% andere begroeiing dan bos, maar dit kan niet het geval zijn bij pluspakket 'droge heide' (SN-bijlage 31), omdat moestuinen e.d. daar geen deel van kunnen uitmaken.

In het artikel is bepaald dat de afsluiting alleen mag plaatsvinden:

- ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de bewoners,
- in redelijkheid, en alleen betrekking mag hebben op:
- sier- en moestuinen, erven en boomgaarden, die rond huizen en boerderijen zijn gelegen.

Het moet om terreindelen gaan die grotendeels voor privé-gebruik zijn bedoeld. Het afsluiten mag gebeuren door bordjes 'Verboden Toegang'.

Er is nog geen lijst samengesteld van gevallen waarin wel of niet sprake is van het bovengenoemde begrip "in redelijkheid". Net zoals bij "zwaarwegende natuurwetenschappelijke redenen" zal aan de hand van praktijkgevallen geleidelijk een lijst worden ontwikkeld met voorbeelden van gevallen waarbij wel of niet sprake is van "in redelijkheid".

Voor terreinen kleiner dan 5 ha wordt over de afgesloten oppervlakte geen openstellingstoelage verleend en wordt de beheerssubsidie met 90% gekort, behalve als het gaat om een historische buitenplaats die geschikt is voor openstelling.

Hoe verhoudt de openstellingstoelage zich tot de recreatiesubsidie?

De openstellingstoelage is gekoppeld aan de beheerssubsidie. Daarnaast kan voor hetzelfde terrein nog recreatiesubsidie worden verleend. Voor recreatiesubsidie gelden zwaardere openstellingseisen. Aan de laatste subsidie worden aanmerkelijk zwaardere eisen gesteld (o.a. een minimum padlengte per ha). De bijlagen 58 en 59 van de Subsidieregeling natuurbeheer gaan hier verder op in.

Hoe verhoudt de openstellingstoelage zich tot de inrichtingssubsidie?

De openstellingstoelage is niet gekoppeld aan inrichtingssubsidie. Vanuit diverse kanten is aangegeven dat de toeslag eveneens zou moeten worden gekoppeld aan inrichtingssubsidie. Dit aspect zal meegenomen worden bij de evaluatie.

REGIONALE KENNISCENTRA VOOR NATUUR EN LANDSCHAP

P. Aukes

Er wordt al lang over gepraat. Ook de nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur rept over kennisleemten op het gebied van natuur en landschap op regionaal niveau. Er zouden regionale kenniscentra moeten komen om de versnipperde kennis over natuur en landschap te bundelen en direct beschikbaar te maken voor gemeenten, waterschappen, natuurbeheerders, boeren, landgoedeigenaren en milieuwerkgroepen: mondige burgers dus.

In de praktijk van beleid en beheer ontbreekt echter veel kennis over de natuur, met name over soorten en over aardkundige en landschappelijke waarden. Door de decentralisatie van bestuur en beleid zijn de gemeenten mede verantwoordelijk geworden voor natuur- en landschapsbehoud. Ze zijn het zich echter niet altijd bewust. Bovendien missen de meeste gemeenten een goed adviesorgaan. Gemeenten schrikken wakker als blijkt dat beschermde diersoorten in hun gebied voorkomen en ze er rekening mee moeten houden in hun bestemmingsplannen. We hoeven maar te denken aan de hamster en de knoflookpad in Limburgse gemeenten die uitgebreid in de media zijn besproken. Beheerders weten vaak niet hoe het met de bedreigde soorten in hun gebieden gaat en worden daar tot nu toe meestal ook niet op afgerekend. Veel rode lijstsoorten vinden in reservaten een laatste toevluchtsoord en staan op de rand van uitsterven. Bloedlink om er dan geen rekening mee te houden.

Gecombineerde eisen

Het wil nog niet zo erg vlotten met de zorg voor het behoud van soorten in het land. Maar een nieuwe trend dient zich aan. Met het biodiversiteitsverdrag van Rio, enige jaren geleden, is de aandacht weer gevestigd op het behoud van soorten. Ook de Europeanisering van het natuurbehoud is gericht op het behoud van de soortenrijkdom. Dat vergt echter gedegen kennis van soorten en de levensomstandigheden die ze

nodig hebben. Vaak is die kennis wel beschikbaar, maar niet bij de mensen die het werk of het beleid moeten uitvoeren. Die kennis is verspreid aanwezig onder amateur veldbiologen, onderzoekers en beheerders of is te vinden in rapporten en literatuur. De Stichting Staring Advies in Zelhem, heeft het initiatief genomen om deze kennis per natuur- of landbouwgebied beschikbaar te maken voor de Achterhoek en de Liemers. Op die manier kunnen beheerders en beleidsmakers in die streek rekening houden met de gecombineerde eisen die de verschillende soorten stellen. Ook de aardkundige waarden en de landschapswaarden worden hierbij betrokken. De stichting bouwt daarvoor met steun van de provincie Gelderland en het waterschap Rijn en IJssel voor de Achterhoek en de Liemers een databank, die gekoppeld is aan een geografisch informatiesysteem. Met de databank kunnen ook overzichten van de verspreiding van soorten over de Achterhoek en de Liemers worden gemaakt. Zo kan snel inzicht in de natuurlijke en landschappelijke rijkdom van deze streek worden verkregen. De Stichting stelt de gegevens niet zonder meer te beschikking aan wie dan ook. Als er gegevens worden gevraagd voor beheers- of beleidsadvies dan gaan ze vergezeld van een waardebeoordeling en een interpretatie die afhankelijk is van het gebruik dat er van zal worden gemaakt. De Stichting doet dat omdat ze wil dat de gegevens ten behoeve van het natuurbehoud of de natuurontwikkeling worden gebruikt en niet voor andere doeleinden. Met de landelijke vrijwilligersorganisaties zoals